

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 10Co/68/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5121209266
Dátum vydania rozhodnutia: 24. 10. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jozef Šulek
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2023:5121209266.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Jozefa Šuleka a členov senátu JUDr. Jany Kotrčovej a JUDr. Jany Vargovej, v spore žalobkyne: A. B., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom C., D. XXXX/X, štátna občianka SR, právne zastúpená: JUDr. Ivana Tomkova, advokátka, so sídlom E. X, XXX XX C., proti žalovaným: v rade 1/ E. F. B., rod. E., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom C., D. XXXX/X, štátna občianka SR, v rade 2/ G. F., rod. E., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom C., E. XXXX/XX, štátna občianka SR, v rade 3/ H. G. B. F., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom C., E. XXXX/XX, štátny občan SR, zastúpený splnomocneným zástupcom H. I. J., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom E. XXX/XX, K. - L. G., štátna občianka SR, v rade 4/ L. B., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom C., D. XXXX/X, štátny občan SR, v konaní o určenie, že žalobkyňa je dedičom po poručiteľovi G. F., o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Žilina č.k. 42C/74/2021-365 zo dňa 23.9.2022, takto

rozhodol:

I. Rozsudok súdu prvej inštancie mení tak: že:

Súd u r č u j e, že žalobkyňa A. B., rod. B., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom C., D. XXXX/X, občianka SR je zákonným dedičom v II. dedičskej skupine po poručiteľovi G. F., rod. F., nar. XX.XX.XXXX, r. č. XXXXXX/XXXX, ktorý zomrel dňa XX.XX.XXXX, naposledy bytom C., D. XXXX/X.

II. Žalobkyni sa voči žalovaným 1/ a 4/ náhrada trov konania nepriznáva.

III. Žalovaní v rade 2/ a 3/ sú povinní nahradiť žalobkyni spoločne a nerozdielne náhradu dôvodne vynaložených trov prvostupňového a odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie žalobu v celom rozsahu zamietol, žalovaným 1/ a 4/ voči žalobkyni náhradu trov konania nepriznal a žalovaným 2/ a 3/ priznal voči žalobkyni nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%. Súd prvej inštancie zistil nasledovný skutkový stav. Predmetom žalobného návrhu je určenie, že žalobkyňa je dedičom po poručiteľovi G. F., nar. XX.XX.XXXX, ktorý zomrel dňa XX.XX.XXXX, naposledy bytom C., D. XXXX/X. Dedičské konanie sa vedie na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 9D/347/2019, Dnot 165/2019. Konanie o dedičstve bolo uznesením Okresného súdu Žilina, č.k. 9D/347/2019-80, Dnot 165/2019 zo dňa 20.09.2021, právoplatným dňa 08.10.2021 s poukazom na ust. § 194 ods. 1 CMP v súlade s ust. § 164 CSP prerušené a účastníčka konania A. B. (t.j. žalobkyňa), ktorej právo sa javí ako menej pravdepodobné bola odkázaná, aby v lehote jedného mesiaca od právoplatnosti tohto uznesenia podala žalobu na Okresnom súde Žilina proti účastníkom konania, t.j. žalovanej v rade 1/, žalovanej v rade 2/, žalovanému v rade 3/ a žalovanému v rade 4/ o určenie, že žalobkyňa je dedičom po poručiteľovi. Žaloba bola podaná na súd elektronicky dňa 04.11.2021, t.j. v lehote určenej predmetným uznesením. Ďalej súd prvej inštancie uviedol, že v dedičskej skupine podľa § 474 ods. 2 zákona č. 40/1964 Zb, Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“) dedia aj osoby, ktoré s poručiteľom žili v spoločnej domácnosti kvalifikovaným spôsobom, alebo boli výživou odkázaní na

poručiťa. Pôjde o osoby, ktoré s poručiťom prípadne ani nie sú v príbuzenskom pomere, ale žili s ním vo vzťahu, ktorý z hľadiska citového, mravného a hospodárskeho sa podobal rodinnému vzťahu a v niektorých prípadoch ho možno aj nahrádzal. Spoločnou podmienkou pre tieto ďalšie osoby je, že pred smrťou poručiťa s ním žili najmenej rok v spoločnej domácnosti a z tohto dôvodu sa starali o spoločnú domácnosť alebo boli na neho odkázaní výživou. Musí teda ísť o spotrebné spoločenstvo, ktoré spĺňa podmienky uvedené v ustanovení § 115 OZ. Súd prvej inštancie uviedol, že domácnosť vzniká splnením dvoch kumulatívnych podmienok. Fyzické osoby (najmenej dve, inak však počet nie je obmedzený) musia spolu trvale žiť a spoločne uhrádzať náklady na svoje potreby. Tieto pojmové znaky možno stručnejšie vymedziť ako trvalé spotrebné spoločenstvo. Trvalé spolužitie spravidla predpokladá spoločné bývanie. Nie je to však bezvýnimočná podmienka. Pri nedostatku bytov a finančných možností novovznikajúcich rodín sa preto musí skúmať obzvlášť diferencovane. V tejto spojitosti nie je zásadne rozhodujúce ani to, či člen domácnosti je v nej prihlásený na prechodný alebo trvalý pobyt. Ide totiž o administratívnu vec, ktorá nič nemení na úmysle žiť natrvalo v určitej spoločnej domácnosti. Pri skúmaní, či fyzická osoba žila v spoločnej domácnosti, sa nemožno obmedziť iba na dĺžku trvania tohto spotrebného spoločenstva. Dĺžka trvania je bezvýznamná, ak sa nepochybné preukáže, že fyzická osoba po určitý čas mala úmysel trvale žiť v spotrebnom spoločenstve s inými osobami. Podľa súdu prvej inštancie predpokladom dedičského nároku pri spolužití v spoločnej domácnosti s poručiťom, pri starostlivosti o túto domácnosť alebo pri závislosti výživou na poručiťa, je vzťah podľa úmyslu spolužívujúcich trvalý. Samotné bývanie niekoľkých osôb v jednom byte nie je spoločnou domácnosťou i keď znášajú rovnakým dielom náklady na nájomné, elektrinu, plyn a pod., keď každý z nich žije na svoj účet. Spolužívajúca osoba dedí po poručiťovi v druhej skupine za splnenia podmienok: a/ s poručiťom žila v spoločnej domácnosti (§ 115 OZ); b/ spolužitie existovalo minimálne jeden rok pred smrťou poručiťa (§ 474 ods. 1 OZ); c/ s poručiťom sa starala sa o spoločnú domácnosť alebo bola odkázaná výživou na poručiťa (§ 474 ods. 1 OZ). Spoločnou domácnosťou sa rozumie spolužitie dvoch alebo viacerých fyzických osôb, ktoré spolu trvale žijú a ktoré spoločne uhrádzajú náklady na svoje potreby. Uvedené spolužitie s poručiťom musí existovať v čase jeho smrti a minimálne jeden rok pred jeho smrťou nepretržite. Lehota jedného roka sa počíta spätne odo dňa úmrtia poručiťa. Po právnej stránke nie je relevantná spoločná domácnosť, ktorá síce existovala s poručiťom, ale (hoci len krátko pred smrťou poručiťa) zanikla. Požiadavka starostlivosti o spoločnú domácnosť v zmysle § 115 OZ je splnená aj u toho, kto od kolektívu tvoriaceho spoločnú domácnosť uhradzovanie potrieb iba prijíma, avšak podľa § 474 ods. 1 OZ sa vyžaduje, aby dedič prispieval, či už svojou osobnou činnosťou či finančne, alebo akýmkoľvek iným spôsobom na udržiavanie spoločnej domácnosti a na jej chod. Teda podľa potrieb sa podieľajú členovia domácnosti na všetkých výhodách tohto spoločenstva, či už ide o spoločné bývanie alebo stravovanie, ošatenie, zábavu, výlety a pod. Vzájomné príspevky sa nehodnotia, je tu pocit spolupatričnosti k jednému celku, v ktorom každý podľa možností prispieva (R 34/1960). Ak sa spolužívajúca osoba nestarala o spoločnú domácnosť, môže dediť zo zákona iba vtedy, ak bola na poručiťa odkázaná výživou. Spolužitie osôb nemožno vykladať paušálne. Bývanie v spoločnom byte samo osebe nezakladá spoločnú domácnosť a nie je ani spolužitím podľa § 474 ods. 1 OZ. Mal za to, že subjektívne dedičské právo spolužívujúcich osôb vzniká za kumulatívneho splnenia nasledujúcich predpokladov: spoločná domácnosť, trvanie spoločnej domácnosti najmenej jeden rok pred smrťou poručiťa, trvalosť spolužitia, spoločné uhrádzanie nákladov na osobné potreby alebo odkázanosť na výživu poručiťa, pričom spoločnú domácnosť tvoria osoby, ktoré spolu trvale žijú a spoločne uhrádzajú náklady na svoje potreby. Trvalosť spolužitia nie je síce legálne definovaná, znamená však, že tieto osoby sa v každodennom živote správajú tak, že zo súhrnu okolností ich spolužitia možno usudzovať, že ich spolužitie je konsenzuálne a vychádza z mravného základu (nejde napríklad len o nájomcu časti domu), súčasne je kontinuálne a zásadne nie je ničím, okrem výnimočných udalostí (napr. hospitalizácia) prerušované. Skúma sa napríklad, či také osoby spolu bývajú v tom istom byte, alebo dome, či na tomto mieste majú svoje veci osobnej potreby a spotreby, či sa tam pravidelne vracajú z práce alebo iného pôsobiska a aj inak prejavujú svoju vôľu zdržiavať sa na tomto mieste. Jedným z dôkazov trvalosti spolužitia je aj to, že takéto spolužitie musí trvať najmenej rok pred smrťou poručiťa, pričom počítanie času sa spravuje ustanovením § 122 OZ. Spoločné uhrádzanie nákladov na osobné potreby sa prejavuje trvalým a adekvátnym podielom na úhrade nákladov na domácnosť v závislosti od schopností a možností každej osoby, ktorá žije v spoločnej domácnosti, do ktorého treba zahrnúť aj osobnú starostlivosť o domácnosť. Súd prvej inštancie z vykonaného dokazovania mal za preukázané, že žalobkyňa nevedla s poručiťom G. F., narodeným dňa XX.XX.XXXX, zomrelým XX.XX.XXXX, naposledy bytom v C., D. XXXX/X, spoločnú domácnosť po dobu jedného roka pred jeho smrťou na vyššie citovanej adrese. K tomuto záveru dospel predovšetkým z výsluchu žalobkyne a žalovaných v rade 1/ a 4/, ktorými mal za preukázané, že žalobkyňa nežila v spoločnej domácnosti poručiťa rok pred jeho smrťou, nakoľko

zo samotnej výpovede žalobkyne na pojednávaní konanom dňa 23.09.2022 vyplynula skutočnosť, že žalobkyňa pokiaľ neodišla na štúdium do zahraničia nefinancovala chod spoločnej domácnosti, žiadnym spôsobom neprispievala na potraviny, energie, či iné náklady a od 22.09.2018 sa odsťahovala do Londýna kvôli štúdiu na zahraničnej vysokej škole University College London. Žalovaná v rade 1/ a porúčiteľ jej posielali zhruba raz za tri mesiace určitú sumu peňazí, ktorá pokrývala nájomné a stravu spojenú so štúdiom v zahraničí. Súd ďalej vyhodnotil, že ani z výpovede žalovanej v rade 1/ a žalovaného v rade 4/ sa nepreukázalo, že by žalobkyňa s porúčiteľom G. F. viedla v rozhodnom čase, t.j. od 10.05.2019 do 10.05.2018 spoločnú domácnosť ako trvalé konsenzuálne spolužitie so spoločným uhrádzaním nákladov na spoločné potreby podľa svojich možností a schopností po dobu trvania jedného roka. Takýto záver pre súd prvej inštancie vyplynul jednak z výpovede žalobkyne, ktorá jednoznačne uviedla, že rok pred smrťou porúčiteľa, t.j. od XX.XX.XXXX nežila spolu s porúčiteľom G. F. v byte v jeho výlučnom vlastníctve a nevedli ani spoločnú domácnosť vo vyššie citovanom zmysle, i keď žalovaní v rade 1/ a 4/ uviedli, že žalobkyňa sa starala v rámci svojich možností o spoločnú domácnosť (spoločne s ostatnými členmi upratovala spoločný byt, chodila s porúčiteľom na rodinné nákupy potravín, pripravovala stravu, atď.), tieto skutočnosti uvádzané žalovanými v rade 1/ a 4/ sa však vzťahovali na obdobie pred odchodom žalobkyne na štúdium v zahraničí. Zo samotnej výpovede žalobkyne, resp. písomných vyjadrení žalobkyne i žalovaných v rade 1/ a 4/ mal súd prvej inštancie za preukázané, že nákupy, ktoré realizoval porúčiteľ G. F. so žalobkyňou, tento hradil výlučne zo svojich finančných prostriedkov. Porúčiteľ G. F. nevedol spoločnú domácnosť od septembra 2018 do svojej smrti v máji 2019 so žalobkyňou a táto sa nestarala ani o chod spoločnej domácnosti, keďže fyzicky sa dlhodobo zdržiavala v zahraničí. Z vykonaného dokazovania na pojednávaní vyplynulo, že len na podnet žalovanej v rade 1/ - matky žalobkyne, ktorá na predbežnom vyšetrení na Notárskom úrade B. M. N. dňa 17.09.2019 požiadala, aby sa v konaní o dedičstve po porúčiteľovi konalo ako s dedičmi zo zákona v II. dedičskej skupine aj s jej deťmi, t.j. žalobkyňou a žalovaným 4/, pretože podľa jej vyjadrenia žili s porúčiteľom v spoločnej domácnosti a z tohto dôvodu sa starali o spoločnú domácnosť, žalobkyňa podala predmetnú žalobu o určenie, že je dedičkou po porúčiteľovi, pričom z jej osobného postoja na pojednávaní nevyplýval žiadny vrúcny citový vzťah k porúčiteľovi ako k otcovi, ale len vzťah k partnerovi jej matky, založený výlučne na dobrovoľnej finančnej podpore porúčiteľa počas jej štúdia v zahraničí. Vzhľadom na výpoveď žalobkyne na pojednávaní, ako aj na písomné, či ústne vyjadrenia žalovaných v rade 2/ a 3/ súd prvej inštancie uzavrel, že žalobkyňa nežila rok pred smrťou s porúčiteľom G. F. a nevedla s ním spoločnú domácnosť, a taktiež nebola a ani nemohla byť odkázaná výživou na porúčiteľa. Poukázal na to, že porúčiteľ nebol biologickým otcom žalobkyne. Ďalej poukázal sociálne zabezpečenie žalobkyne poskytované v zmysle zákonov SR (poberanie sirotského dôchodku po zomrelom biologickom otcovi, daňových bonusov poskytovaných matke žalobkyne, t.j. žalovanej v rade 1/, ktorá jediná mala voči žalobkyňi v zmysle zákona o rodine vyživovaciu povinnosť, a v žiadnom prípade nie porúčiteľ). Uvedené závery viedli súd prvej inštancie k tomu, že žalobu zamietol. Právne vec odôvodnil § 474 ods. 1,2, § 115 OZ. O trovách rozhodol podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 a 2 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) tak, že ich náhradu priznal žalovaným 2/ a 3/, ktorí boli v konaní úspešní. Žalovaným 1/ a 4/ náhradu trov konania nepriznal, nakoľko títo si ju neuplatnili.

2. Proti tomuto rozsudku podala v zákonnej lehote odvolanie žalobkyňa, navrhla napadnutý rozsudok zmeniť tak, že súd jej návrhu vyhovie a prizná jej náhradu trov konania. Odvolanie odôvodnila § 365 ods. 1 písm. b), f), písm. h) CSP nakoľko súd prvej inštancie nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Žalobkyňa uviedla, že z vykonaných a predložených dôkazov bolo nepochybne zistené, že žalobkyňa žila v spoločnej domácnosti s porúčiteľom od roku 2012, pričom uvedenú skutočnosť nik zo strán sporu nerozporoval. Napriek vyššie uvedenému súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalobkyňa nežila v spoločnej domácnosti s porúčiteľom najmenej rok pred jeho smrťou, k tomuto záveru dospel súd prvej inštancie z výsluchu žalobkyne, a žalovaných v rade 1/ a 4/, pričom uvedenú skutočnosť oprel najmä o vyjadrenie žalobkyne, že septembri 2018 odišla študovať do zahraničia. Žalobkyňa uviedla, že v zmysle ustálenej judikatúry tak slovenských ako aj českých súdov, dočasné odlúčenie členov domácnosti z vážnych dôvodov, ktorými sú napr. choroba, štúdium výkon zamestnania atď. nemožno vykladať tak, že žalobkyňa opustila domácnosť natrvalo. Žalobkyňa zmenila miesto svojho pobytu pre potreby vzdelávania, ale nikdy neopustila spoločnú domácnosť. Ak by sa pripustili možnosť, že zmena pobytu za účelom vzdelávania, je opustením spoločnej domácnosti, znamenalo by to, že mnohé

deti, ktoré na Slovensku študujú v inom meste ako je ich rodina — domácnosť, už nie sú členom domácnosti, aj keď sa k svojim rodičom pravidelne vracajú a rodičia ich finančne podporujú. Žalobkyňa mala za to, že v konaní nebolo preukázané, žeby žalobkyňa mala v úmysle natrvalo opustiť spoločnú domácnosť, pričom opustenie spoločného bydliska, prípadné odsťahovanie časti oblečenia, hygienický potrieb, nestačí bez ďalšieho pre záver, že sa jedná o trvalé opustenie spoločnej domácnosti. Žalobkyňa uviedla, že nik zo strán sporu nepoprel skutočnosť, že sa do miesta svojho bydliska vracala za svojou rodinou do spoločnej domácnosti, a to podľa možností, ktoré v danom čase mala, prihladnuc na vysoké náklady na cestovanie. Taktiež ostávala s členmi svojej domácnosti v nepretržitom kontakte formou internetovej komunikácie. Žalobkyňa ďalej namietala, že súd prvej inštancie nesprávne vyhodnotil vykonané dôkazy týkajúce sa starostlivosti žalobkyne o spoločnú domácnosť. Poukázala na ustálenú judikatúru, podľa ktorej sa starostlivosťou o spoločnú domácnosť rozumie akákoľvek činnosť člena domácnosti, ktorú v rámci nej vykonáva podľa svojich aktuálnych možností a schopností. Mala za nesporné, že v čase keď sa nachádzala mimo svojho trvalého pobytu za účelom štúdia na vysokej škole, tak nemohla vykonávať domáce práce, avšak to neznamená, že sa o domácnosť nestarala po svojom návrate. Uvedenú skutočnosť potvrdili tak žalovaná v rade 1/ ako aj žalovaný v rade 4/ vo svojom výsluchu a vo svojich písomných vyjadreniach a tieto skutočnosti neboli zo strany žalovanej v rade 2/ a žalovaného v rade 3/ rozporované. Uviedla, že vzájomné príspevky v rámci starostlivosti o domácnosť sa nehodnotia, je tu pocit spolupatričnosti k jednému celku, v ktorom každý podľa možností prispieva. Žalobkyňa namietala nesprávne vyhodnotenie otázky, či bola odkázaná výživou na poručiteľa, nakoľko nebola jeho biologickou dcérou a mala sociálne zabezpečenie (sirotský dôchodok). Uvedené zistenia súdu prvej inštancie nie sú v súlade s ustálenou judikatúrou a predloženými dôkazmi, ktoré boli zo strany žalobkyne poskytnuté do konania, a to najmä výpismi z účtu poručiteľa ako aj samotných svedeckých výpovedí jej matky, žalovanej v rade 1/ a žalovaného v rade 4/, jej brata. Z vykonaného dokazovania bolo žalobkyňou preukázané, že sa poručiteľ o žalobkyňu staral, poskytoval jej rodinné zázemie, podporu ako rodič dieťaťa, súhlasil ba priam bol iniciátorom jej štúdia v zahraničí na úkor spoločného rodinného rozpočtu, ktorý so žalovanou v rade 1/ mal, keďže ich BSM počas manželstva nezanklo, pričom tak robil z vlastného presvedčenia a vlastnej vôle. Ďalej žalobkyňa namietala, že pojem výživa v zmysle § 474 ods. 1 OZ nie je možné klásť do roviny so zákonnou úpravou vyživovacej povinnosti vyplývajúcej zo zákona o rodine, výživa v zmysle § 474 ods. 1 OZ predstavuje ďaleko širšie škálu plnenia, ako len financie. Žalobkyňa poukázala na judikatúru súdov Českej republiky v obdobných veciach. Žalobkyňa mala za to, že dôkazy, ktoré boli v konaní vykonané, preukazujú skutočnosť, že z rodinného rozpočtu poručiteľa a žalovanej v rade 1/ bolo financované jej štúdium, strava, dočasné ubytovanie na internáte v zahraničí, darčeky, výlety atď. Nebolo možné finančné prostriedky poručiteľa oddeľovať od finančných prostriedkov žalovanej v rade 1/, keďže poručiteľ a žalovaná v rade 1/ nemali zrušené BSM za trvania ich manželstva. Vzhľadom na uvedené, akékoľvek príjmy, či výdavky poručiteľa boli zároveň príjmami a výdavkami aj žalovanej 1/ a naopak. Vyjadrila názor, že akýkoľvek výdavok žalovanej v rade 1/ spojený s výživou žalobkyne bol zároveň aj výdavkom poručiteľa. Žalovaná pritom vychádza z podstaty bezpodielového spoluvlastníctva manželov, pričom do BSM patrí všetko, čo môže byť predmetom vlastníctva, a čo nadobudol niektorý z manželov za trvania manželstva. Z uvedeného dôvodu nie je relevantná otázka, koľko poručiteľ hradil zo svojho platu, či akým spôsobom prispieval na výživu žalobkyne zo svojho súkromného účtu v banke, dôležité je, že sa tak dialo z prostriedkov patriacich do BSM poručiteľa a žalovanej 1/, a že žalobkyňa nemala iný príjem, ktorým by si svoju výživu financovala sama v plnom rozsahu. Žalobkyňa ďalej poukázala na to, že poručiteľ a žalovaná 1/ jej zasielali pravidelne sumu vo výške 35% ich čistého trojmesačného príjmu. Žalobkyňa nesúhlasila so záverom súdu prvej inštancie, že neprispievala na domácnosť. Poukázala na to, že sirotský dôchodok bol zasielaný na účet žalovanej 1/ a súčasne bol použitý na potreby domácnosti. Ďalej uviedla, že poručiteľ použil svoje výlučné prostriedky na spoločné potreby domácnosti v podobe dovolenky. Žalobkyňa ďalej namietala nesprávne právne posúdenie veci súdom prvej inštancie v časti posúdenia, odkázanosti na výživu v rozpore s § 474 ods. 11 OZ, rovnako tak v otázke vedenie spoločnej domácnosti jeden rok pred smrťou poručiteľa, Žalobkyňa porušenie procesných práv videla v nespojení veci s vecou 17C/75/2021, ktoré navrhla.

3. Žalovaný 4/ v písomnom vyjadrení k odvolaniu súhlasil s dôvodmi odvolania. Žalovaná 1/ v písomnom vyjadrení k odvolaniu súhlasila s jeho dôvodmi. Poukázala na to, že vianoce 2018 strávila žalobkyňa v spoločnej domácnosti po dobu 14 dní, ako aj veľkonočné sviatky v roku 2019, pričom počas svojho návratu sa plnohodnotne zapájala do chodu domácnosti (upratovala, varila, prala, chodila na nákupy), trávili spolu spoločné chvíle. Poukázala na to, že štúdium žalobkyne v zahraničí je časovo aj finančne

náročné a zo sirotského dôchodku, štipendia a príjmov žalovanej 1/ ho nebolo možné pokryť. Výdavky boli pokryté aj z príjmu poručiteľa, nakoľko mali vzájomný prístup k účtom, pričom spolu žili sedem rokov.

4. Žalovaná 2/ a žalovaný 3/ v písomných vyjadreniach k odvolaniu zhodne uviedli, že v celom rozsahu neuznávajú dedičský nárok žalobkyne po poručiteľovi H. G. F.. Mali za to, že skutočnosti uvedené v žalobe a rovnako aj vo vyjadreniach a odvolaní žalobkyne proti rozhodnutiu súdu sú úmyselne neúplné, nepravdivé, skresľujúce a zavádzajúce a nepreukazujú oprávnenosť dedičského nároku po poručiteľovi H. G. F. vzneseného žalobkyňou. Zdôraznili, že predmetom dedičstva po poručiteľovi H. G. F. je majetok nespádajúci do bezpodielového vlastníctva manželov H. G. F. a E. F. B., ale ide výlučne o majetok, ktorý ich syn G. nadobudol ešte pred uzavretím manželstva s E. F. B.. Vyjadrili presvedčenie, že neexistuje žiaden legitímny dôvod na priznanie dedičského nároku po ich synovi H. G. F. žalobkyni, dcére E. F. B. z prvého manželstva. Vyjadrili názor, že v zákone ustanovené kumulatívne podmienky neboli splnené, a preto žalobkyni dedičský nárok po poručiteľovi bez akýchkoľvek pochyb nevznikol. Za preukázanú považovali skutočnosť, že žalobkyňa v rozhodnom období žila v Anglicku. Pre vznik dedičského nároku žalobkyne po poručiteľovi okrem splnenia podmienky žiť v spoločnej domácnosti po dobu najmenej jedného roku pred smrťou nebola splnená ani jedna z dvoch ďalších kumulatívnych podmienok ustanovených zákonom, a to podmienka aktívnej starostlivosti o spoločnú domácnosť. Žalobkyňa v období od septembra 2018 až do smrti poručiteľa 10. 5. 2019 prezenčne študovala na UCL v Anglicku, a preto sa v rozhodnom období pred smrťou poručiteľa nezdržovala na území SR. Mali za to, že súdy rozlišujú medzi pojmom spolužitie v spoločnej domácnosti a pojmom starostlivosť o spoločnú domácnosť. Pre splnenie podmienky starostlivosti o spoločnú domácnosť pre priznanie dedičského nároku sa vyžaduje reálna ekonomická závislosť dediča a poručiteľa pri starostlivosti o spoločnú domácnosť t. j. musí ísť o aktívny výkon niektorých domácich prác, zabezpečovanie chodu domácnosti, starostlivosť o osobné potreby členov spoločnej domácnosti, ošetrovanie v prípade choroby, varenie, pranie atd., bez ktorých by ich spoločná domácnosť nefungovala. Žalobkyňa počas jej štúdia v Anglicku nemohla byť fyzicky prítomná aj v Žiline, a preto sa nemohla takýmto spôsobom starať o spoločnú domácnosť s poručiteľom v Žiline. Za podieľanie sa žalobkyne na chode spoločnej domácnosti s poručiteľom rovnako nie je možné považovať peňažné prostriedky zo sirotského dôchodku, ktoré boli vyplácané na účet jej matky E. F. B.. Sirotský dôchodok je štátna sociálna dávka, ktorá pre nezaopatrené deti po smrti rodiča slúži na pokrytie potrieb dieťaťa. Ak by sirotský dôchodok žalobkyne slúžil ako jej príspevok na chod spoločnej domácnosti s poručiteľom, bol by bol spotrebovaný v rozpore s jeho účelom. Podmienka odkázanosti výživou na poručiteľa nebola splnená, nakoľko žalobkyňa mala aj iné zdroje k úhrade svojich potrieb (napr. z vyživovacej povinnosti zo strany žijúcej biologickej matky, sirotský dôchodok, sociálneho štipendia, študentskej pôžička, príjmy z brigád). Uviedli, že nevlastný rodič nemá povinnosť platiť výživné na manželovo dieťa, pokiaľ si ho neosvojí. Žalovaní 2/ a 3/ mali za to, že v predmetnom prípade mal poručiteľ vyživovaciu povinnosť voči svojej manželke E. F. B., nie však voči žalobkyni, jej dcére. V súvislosti s preukázaním odkázanosti výživou na poručiteľa, ktorá by potenciálne pre žalobkyňu ako člena spoločnej domácnosti mohla byť jednou z možných podmienok pre vznik dedičského nároku, sa v rozsudku okrem iného správne poukazuje na to, že žalobkyňa, ktorá nebola biologickou dcérou poručiteľa, poberala sirotský dôchodok po biologickom otcovi a mala žijúcu biologickú matku E. F. B., na ktorú bola odkázaná výživou. Samotná skutočnosť, že poručiteľ posielal peňažné prostriedky žalobkyni zo svojho účtu/spoločného účtu, nie možné považovať za relevantný dôkaz odkázanosti žalobkyne výživou na poručiteľa. K splneniu podmienky starostlivosti žalobkyne o spoločnú domácnosť na str. 3 odvolania proti rozhodnutiu súdu žalobkyňa uviedla, že v zmysle ustálenej judikatúry sa starostlivosťou o spoločnú domácnosť sa rozumie akákoľvek činnosť člena domácnosti, ktorú v rámci nej vykonáva podľa svojich aktuálnych možností a schopností. Pre uvedené tvrdenie neuviedla žiadne konkrétne príklady judikatúry. V ustálenej judikatúre je uvedená veta použitá pri výklade pojmu spoločná domácnosť, ktorý nie je totožný s pojmom starostlivosť o spoločnú domácnosť, a preto v danom kontexte nemá náležitú relevanciu. Podľa žalovaných 2/ a 3/ je rozhodnutie súdu prvej inštancie konzistentné a vzájomne neodporujúce. Námieta žalobkyne proti zhodnoteniu vzťahu medzi žalobkyňou a jej nevlastným otcom v rozsudku ako nie vrúcneho, nie je dôvodná. Súd hodnotí vzťah žalobkyne a poručiteľa počas jeho života. To, ako vplýva smrť poručiteľa na žalobkyňu, nemá na konštatovanie súdu v právnej veci o určení dedičského práva žalobkyne žiaden vplyv.

5. Žalovaný 2/ a 3/ v písomných vyjadreniach k vyjadreniu žalovaných 1/ a 4/ uviedli, že v nich uvedené skutočnosti sú nepravdivé a zotrávajú na skutočnostiach uvedených vo svojom vyjadrení.

6. Žalovaná v písomnom vyjadrení k vyjadreniam žalovaných 2/ a 3/ popísala rodinné vzťahy a komunikáciu medzi poručiteľom a žalovanými 2/ a 3/ a ďalšími členmi rodiny v priebehu minulosti do súčasnosti.

7. Žalovaní 2/ a 3/ v písomných vyjadreniach k vyjadreniu žalovanej 1/ uviedli, že žalovaná 1/ nemá dostatok vedomostí o rodinných pomeroch. Ďalej uviedli, že uvedené vyjadrenie nemá vecný súvis s prejednávanou vecou.

8. Žalovaná 1/ v písomnom vyjadrení k vyjadreniam žalovaných 2/ a 3/ uviedla, že tieto neobsahujú žiadne podstatné skutočnosti ani dôkazy k veci samej. Navrhla, aby súd zhodnotil poznámku, že suma 142 eur sirotského dôchodku je dostatočná čiastka na výživu, bývanie, odievanie a prípravu na budúce povolanie.

9. Krajský súd v Žiline ako odvolací súd preskúmal vec podľa § 379, § 380 ods. 1 zák. č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len CSP) pričom dospel k záveru, že vo veci je potrebné nariadiť pojednávanie a zopakovať dokazovanie za účelom ustálenia skutkových okolností a uvedenia právneho posúdenia, ktoré je rozdielne od právneho posúdenia vykonaného súdom prvej inštancie.

10. Na pojednávaní dňa 24.10.2023 odvolací súd zopakoval dokazovanie, a to oboznámením s nasledovnými listinnými dôkazmi, žalobou o určenie, že žalobkyňa je dedičom po poručiteľovi G. F. zo dňa 04.11.2021 č.l. 1–3 a č.l. 175 - 177, splnomocnením zo dňa 30.09.2021 – č.l. 4, č.l. 123, výpismi z účtu poručiteľa č.l. 6–49 a č.l. 125-168, uznesením OS ZA č.k. 9D/347/2019-80, Dnot 165/2019 zo dňa 20.09.2021 č.l. 50–52 a na č.l. 169-170, fotografiami spoločne strávených chvíľ s poručiteľom č.l. 60–115, č.l. 184–199, č.l. 205–215, č.l. 221–231, č.l. 235-237, splnomocnením zo dňa 30.09.2021 č.l. 121, žalobou o určenie, že žalobca je dedičom po poručiteľovi G. F. zo dňa 04.11.2021 č.l. 172–174, vyjadrením žalovaných 2/ a 3/ k žalobe zo dňa 04.01.2022 č.l. 255–261, vyjadrenie žalovaného 4/ k žalobe zo dňa 04.01.2022 č.l. 264–265, vyjadrením žalovanej 1/ zo dňa 04.01.2022 – č.l. 268 – 270, návrhom na spojenie vecí spolu so žalobou o určenie, že žalobca (žalovaný 4/) je dedičom po poručiteľovi G. F. zo dňa 04.11.2021 spolu so splnomocnením zo dňa 30.09.2021 č.l. 275 80, vyjadrením žalobkyne k vyjadreniam žalovaných 1/ až 4/ zo dňa 09.02.2022 č.l. 281–283, návrhom na spojenie vecí zo dňa 09.02.2022 č.l. 284, vyjadrením žalovanej 2/ zo dňa 05.03.2022 č.l. 298- 299, vyjadrenie žalovaného 3/ zo dňa 05.03.2022 č.l. 300-301 spisu, vyjadrením žalovaného 4/ zo dňa 07.03.2022 č.l. 306-307 spisu, vyjadrenie žalovanej 1/ zo dňa 07.03.2022 č.l. 310–311, plnomocnenstvom zo dňa 21.03.2022 č.l. 317, žiadosť B. M. N. o stave konania sp. zn. 42C/74/2021 spolu s poverením zo dňa 28.06.2019 č.l. 318–320 spisu, vyjadrením žalobkyne k vyjadreniu žalovaných 2/ a 3/ zo dňa 12.04.2022 spolu s prílohami Rozhodnutím o prijatí na Bilingválne gymnázium v L. a vysvedčením z 1. ročníka gymnázia č.l. 326–329, e-mailovým podaním splnomocnenej zástupkyne žalovaného 3/ zo dňa 28.07.2022 č.l. 341 – 342 spisu, pripojený dedičským spisom spis sp. zn. 9D/347/2019, rozsudkom z č.l. 365 a nasl., odvolaním žalobkyne č.l. 391-394, vyjadrenie žalovaného 4/ č.l. 416-417, vyjadrenie žalovanej 1/ č.l.420-422, vyjadrenie žalovaného 3/ č.l.430-433, vyjadrenie žalovanej 3/ č.l. 435-438, vyjadrenie žalovaného 3/ č.l. 450, vyjadrenie žalovanej 2/ č.l. 454, vyjadrenie žalovanej 1/ č.l. 456-458, vyjadrenie žalovanej 2/ č.l.474, vyjadrenie žalovaného 3/ č.l.476, vyjadrenie žalovanej 1/ č.l.479. Sporové strany uviedli, že je im známy obsah všetkých uvedených listín a nepožadujú čítanie týchto listín na súdnom pojednávaní.

11. Odvolací súd konštatuje, že súd prvej inštancie založil svoje rozhodnutie na tom, že žalobkyňa nežila v spoločnej domácnosti s poručiteľom od septembra 2018 do smrti poručiteľa v máji 2019, a preto nespĺnila podmienku žiť nepretržite v spoločnej domácnosti najmenej jeden rok pred smrťou poručiteľa. Ďalej mal za to, že nebola splnená ani podmienka odkázanosti žalobkyne na poručiteľa, nakoľko táto mala vlastný príjem v podobe sirotského dôchodku a súčasne nakoľko nebývala v spoločnej domácnosti, tak sa ani nepodieľala na zabezpečení jej chodu (bližšie viď ods. 1 tohto odôvodnenia).

12. Žalobkyňa v podanom odvolaní rozporovala skutkové zistenia súdu prvej inštancie ako aj jeho právne posúdenie, pričom mala za to, že naďalej tvorila spoločnú domácnosť s poručiteľom, ako aj sa podieľala na chode spoločnej domácnosti, ako aj bola odkázaná výživou na poručiteľa.

13. Podľa § 474 ods. 1 Občianskeho zákonníka (ďalej len OZ), ak nededia poručiteľovi potomci, dedí v druhej skupine manžel, poručiteľovi rodičia a ďalej tí, ktorí žili s poručiteľom najmenej po dobu jedného

roku pred jeho smrťou v spoločnej domácnosti a ktorí sa z tohto dôvodu starali o spoločnú domácnosť alebo boli odkázaní výživou na poručiťa.

14. Podľa § 474 ods. 2 OZ, dedičia druhej skupiny dedia rovnakým dielom, manžel však vždy najmenej polovicu dedičstva.

15. Odvolací súd sa stotožňuje s odôvodnením predpokladov, ktoré súd prvej inštancie uviedol v rámci odôvodnenia napadnutého rozhodnutia, a to že predpokladom dedičského nároku pri spolužití v spoločnej domácnosti s poručiťom, pri starostlivosti o túto domácnosť alebo pri závislosti výživou na poručiťa, je vzťah podľa úmyslu spolužívúcich trvalý. Samotné bývanie niekoľkých osôb v jednom byte nie je spoločnou domácnosťou i keď znášajú rovnakým dielom náklady na nájomné, elektrinu, plyn a pod., keď každý z nich žije na svoj účet. Spolužívúca osoba dedí po poručiťovi v druhej skupine za splnenia podmienok: a/ s poručiťom žila v spoločnej domácnosti (§ 115 OZ); b/ spolužitie existovalo minimálne jeden rok pred smrťou poručiťa (§ 474 ods. 1 OZ); c/ s poručiťom sa starala sa o spoločnú domácnosť alebo bola odkázaná výživou na poručiťa (§ 474 ods. 1 OZ). Spoločnou domácnosťou sa rozumie spolužitie dvoch alebo viacerých fyzických osôb, ktoré spolu trvale žijú a ktoré spoločne uhrádzajú náklady na svoje potreby. Uvedené spolužitie s poručiťom musí existovať v čase jeho smrti a minimálne jeden rok pred jeho smrťou nepretržite. Lehota jedného roka sa počíta späť odo dňa úmrtia poručiťa. Po právnej stránke nie je relevantná spoločná domácnosť, ktorá síce existovala s poručiťom, ale (hoci len krátko pred smrťou poručiťa) zanikla. Požiadavka starostlivosti o spoločnú domácnosť v zmysle § 115 OZ je splnená aj u toho, kto od kolektívu tvoriaceho spoločnú domácnosť uhrádzovanie potrieb iba prijíma, avšak podľa § 474 ods. 1 OZ sa vyžaduje, aby dedič prispieval, či už svojou osobnou činnosťou či finančne, alebo akýmkoľvek iným spôsobom na udržiavanie spoločnej domácnosti a na jej chod. Teda podľa potrieb sa podieľajú členovia domácnosti na všetkých výhodách tohto spoločenstva, či už ide o spoločné bývanie alebo stravovanie, ošatenie, zábavu, výlety a pod. Vzájomné príspevky sa nehodnotia, je tu pocit spolupatričnosti k jednému celku, v ktorom každý podľa možností prispieva (R 34/1960). Ak sa spolužívúca osoba nestarala o spoločnú domácnosť, môže dediť zo zákona iba vtedy, ak bola na poručiťa odkázaná výživou. Spolužitie osôb nemožno vykladať paušálne. Bývanie v spoločnom byte samo osebe nezakladá spoločnú domácnosť a nie je ani spolužitím podľa § 474 ods. 1 OZ. Subjektívne dedičské právo spolužívúcich osôb vzniká za kumulatívneho splnenia nasledujúcich predpokladov: spoločná domácnosť, trvanie spoločnej domácnosti najmenej jeden rok pred smrťou poručiťa, trvalosť spolužitia, spoločné uhrádzanie nákladov na osobné potreby alebo odkázanosť na výživu poručiťa, pričom spoločnú domácnosť tvoria osoby, ktoré spolu trvale žijú a spoločne uhrádzajú náklady na svoje potreby. Trvalosť spolužitia nie je síce legálne definovaná, znamená však, že tieto osoby sa v každodennom živote správajú tak, že zo súhrnu okolností ich spolužitia možno usudzovať, že ich spolužitie je konsenzuálne a vychádza z mravného základu (nejde napríklad len o nájomcu časti domu), súčasne je kontinuálne a zásadne nie je ničím, okrem výnimočných udalostí (napr. hospitalizácia) prerušované. Skúma sa napríklad, či také osoby spolu bývajú v tom istom byte, alebo dome, či na tomto mieste majú svoje veci osobnej potreby a spotreby, či sa tam pravidelne vracajú z práce alebo iného pôsobiska a aj inak prejavujú svoju vôľu zdržiavať sa na tomto mieste. Jedným z dôkazov trvalosti spolužitia je aj to, že takéto spolužitie musí trvať najmenej rok pred smrťou poručiťa, pričom počítanie času sa spravuje ustanovením § 122 OZ. Spoločné uhrádzanie nákladov na osobné potreby sa prejavuje trvalým a adekvátnym podielom na úhrade nákladov na domácnosť v závislosti od schopností a možností každej osoby, ktorá žije v spoločnej domácnosti, do ktorého treba zahrnúť aj osobnú starostlivosť o domácnosť.

16. S právnym posúdením súdu prvej inštancie a z neho plynúcimi skutkovými závermi sa odvolací súd nestotožnil, pričom mal za to, že súd prvej inštancie dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam a nesprávnemu právnemu posúdeniu.

17. Odvolací súd uvádza, že právnym posúdením veci je aplikácia práva na zistený skutkový stav. Je to činnosť súdu spočívajúca v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej norme, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (questio iuris). Ich riešeniu predchádza zväčša riešenie skutkových otázok (questio facti), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne v zmysle § 365 ods. 1 písm. h) CSP, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá, alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval. O takýto prípad sa jedná aj v danej veci, keď súd prvej inštancie

na vec jednak aplikoval právne predpisy, pod ktoré možno prejednávajúcu vec subsumovať (§ 474 ods. 1 a 2 OZ), ale ju nesprávne vyložil. Rozdielnosť právneho názoru odvolacieho súdu na posudzovanú vec teda nespočíva v použití iných právnych noriem, ktoré by v danej veci neboli doposiaľ použité, ale v inom výklade správne aplikovaných právnych predpisov, ktoré však súd prvej inštancie nesprávne vyložil. Odvolací súd dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie vychádza aj z nesprávne zisteného skutkového stavu.

18. Odvolací súd sa v rámci konania zameril na zistenie, či sú splnené podmienky, aby žalobkyňa bola dedičkou druhej dedičskej skupiny. Odvolací súd preskúmaním obsahu spisového materiálu dospel k záveru, že a/ žalobkyňa s poručiteľom žila v spoločnej domácnosti (§ 115 OZ); b/ spolužitie existovalo minimálne jeden rok pred smrťou poručiteľa (§ 474 ods. 1 OZ); c/ s poručiteľom sa starala sa o spoločnú domácnosť alebo bola odkázaná výživou na poručiteľa (§ 474 ods. 1 OZ). V konaní bolo nesporne preukázané, že žalobkyňa žila v spoločnej domácnosti s poručiteľom mnoho rokov pred smrťou poručiteľa. Na rozdiel od záverov súdu prvej inštancie má s ohľadom na všetky dôkazy predložené v konaní odvolací súd za to, že žalobkyňa tvorila spoločnú domácnosť s poručiteľom. Bez ohľadu na to, že poručiteľ nebol biologickým otcom žalobkyne, žili spolu trvale v jednej domácnosti, o ktorú sa s ohľadom na všetky okolnosti spoločne starali. Pre starostlivosť o spoločnú domácnosť nie je vždy rozhodujúci podiel na spoločných prácach, ale reálne spolužitie s cieľom (úmyslom) tvoriť spoločnú domácnosť. Je potrebné v takýchto prípadoch zohľadniť aj vek spolužívajúcej osoby a zmeny v spoločenskom vývoji za ostatné obdobie. V súčasnosti na mladších (maloletých) členov domácnosti nie sú kladené tak výrazné nároky ako v minulosti, najmä čo sa týka domácich prác. Za ostatné obdobie sa zásadne zmenilo vnímanie spoločnej domácnosti, pri ktorom je v súčasnosti dôležitejšie vzájomné prežívanie a zdieľanie rozhodujúcich udalostí v živote, podelenie sa o svoje pocity a vnímanie sveta a života s cieľom vzájomnej podpory pri spoločných a individuálnych cieľov. Odvolací súd z predloženej fotodokumentácie, ako aj vyjadrenia žalobkyne, žalovaných 1/ a 4/ nemá pochybnosti o tom, že takéto reálne pozitívne prežívanie životných udalostí v spoločnej domácnosti žalobkyne a poručiteľa prebiehalo. Samotná skutočnosť, že poručiteľ podporil žalobkyňu v jej úmysle študovať v Spojenom kráľovstve preukazuje blízky vzťah medzi poručiteľom a žalobkyňou z titulu existencie spoločnej domácnosti. Uvedené tiež preukazuje nesporný fakt plynúci z predložených výpisov, z ktorých plynie, že poručiteľ a žalovaná 1/ poskytli žalobkyňi pravidelne 35% svojich príjmov, aby jej umožnili študovať v zahraničí. Takýto prístup zo strany poručiteľa by nebol realizovaný pri osobe, ktorú by nepovažoval za súčasť svojej domácnosti, a ktorá by nebola na neho odkázaná výživou.

19. Odvolací súd má za to, že súd prvej inštancie sa nesprávne vysporiadal už s otázkou, či žalobkyňa žila v spoločnej domácnosti jeden rok pred smrťou poručiteľa. Skutočnosť, že žalobkyňa išla študovať do Spojeného kráľovstva nemožno vyložiť tak, že opustila spoločnú domácnosť. Uvedená skutočnosť je okolnosťou, s ktorou ráta ustálená judikatúra a neposudzuje ju ako opustenie spoločnej domácnosti, nakoľko podstatným je jednotiaci úmysel členov spoločnej domácnosti túto zachovať aj po dočasnom vzdialení sa jedného z členov domácnosti z ospravedliteľného dôvodu (výnimka) tak ako v tomto prípade. V minulosti takouto výnimkou bol výkon základnej vojenskej služby, ktorý trval dva roky, pričom však uvedené nebolo posudzované ako opustenie spoločnej domácnosti. Dnes ekvivalentom takejto výnimky je práve štúdium v zahraničí. Odvolací súd poukazuje na rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR 12/1968 podľa ktorého: „Pojem spoločnej domácnosti v zmysle § 474 ods. 1 OZ treba vykladať tak, že spravidla predpokladá spoločné bývanie. Výnimka je možná len ak išlo o dočasný a prechodný pobyt mimo spoločnej domácnosti z dôvodu liečenia v nemocnici, z dôvodu návštevy príbuzných, vojenskej služby atď. Pritom je ďalej treba rozumieť pod pojmom spoločnej domácnosti skutočné a trvalé spolužitie dvoch alebo viacerých ľudí, kde jednotliví členovia spoločne prispievajú na úhradu a obstarávanie spoločných potrieb, ako má na mysli § 115 OZ.“ Odvolací súd má za to, že na prejednávajúcu vec možno aplikovať aj závery vyjadrené v rozhodnutí Najvyššieho súdu ČSR zo dňa 10.06.1982 sp.zn. Cpj 163/81, podľa ktorého: „V prípadoch, v nichž po dočasnou dobu nemohla osoba, na niž mělo užívací právo prejsť, pobývať v bytĕ z vážných dôvodů (nemoc, léčebný pobyt, studium, výkon zaměstnání dočasně mimo bydliště), vycházejí soudy z toho, že nelze dopustit, aby se z uvedených důvodů změnilo právní postavení těchto osob a aby ztratily možnost stát se uživateli bytu po smrti jejich původního uživatele. Trvalé opuštění společné domácnosti lze obecně vymezit jako jednání vedené s úmyslem domácnost zrušit a již neobnovit.“ Z obsahu spisového materiálu (odvolanie, vyjadrenia) jednoznačne plynie, že žalobkyňa nemala úmysel trvale opustiť spoločnú domácnosť a do tejto sa pravidelne vracala podľa možnosti na 14 dní počas vianoc 2018 a počas veľkonočných sviatkov 2019, pričom počas uvedeného obdobia sa podieľala na starostlivosti o domácnosť (prala, varila, nakupovala, trávila čas s poručiteľom

a ostatnými členmi domácnosti). Všetky uvedené skutočnosti preukazujú, že žalobkyňa tvorila spoločnú domácnosť so žalobcom, a túto chceli zachovať aj naďalej. Záver súdu prvej inštancie o tom, že žalobkyňa opustila spoločnú domácnosť nebol správny. Z uvedeného plynie aj nesprávnosť záverov súdu prvej inštancie o tom, že žalobkyňa netvorila spoločnú domácnosť s poručiteľom počas posledného roka pred jeho smrťou. Nakoľko neopustila spoločnú domácnosť, tak túto tvorila tak počas posledného roka ako aj viacerých predchádzajúcich rokov. Skutočnosť, že pri zakladaní spoločnej domácnosti boli počiatočné konflikty a trenie, nepôsobí nijako na správnosť záveru o tom, že v čase viac ako jeden rok pred smrťou poručiteľa existovala spoločná starostlivosť o domácnosť, ktorá trvala.

20. Odvolací súd konštatuje, že bola splnená aj tretia kumulatívna podmienka, a to spoločná starostlivosť o domácnosť, ktorú čiastočne súd popísal už v ods. 18 tohto odôvodnenia. Skutočnosť, že sirotský dôchodok bol používaný na úhradu potrieb domácnosti je jedným so znakov spoločnej starostlivosti o domácnosť. Bez významu je námietka žalovaných 2/ a 3/ o nezákonnosti použitia takýchto prostriedkov na chod domácnosti. Tu je si potrebné uvedomiť, že prostriedky sirotského dôchodku vo výške 142 eur nemohli v žiadnom prípade pokryť potreby žalobkyne, čo však nevylučuje ich dočasné použitie aj na iný účel podľa potrieb domácnosti. Tak ako bolo uvedené vyššie, je potrebné vziať v úvahu, že žalobkyňa bola maloletá osoba, študujúca strednú školu, a preto aj v predchádzajúcich obdobiach nemohli byť na ňu kladené také nároky pri starostlivosti o domácnosť, ako sú kladené na dospelé osoby. Za podstatné pri starostlivosti o spoločnú domácnosť je potrebné posúdiť aj vytváranie šťastného rodinného prostredia, ktoré napĺňa jednotlivých členov spoločnej domácnosti. Rozhovory a vzájomné porozumenie je rovnako (viac) potrebné ako umytie riadov, upratanie, alebo varenie. Z obsahu žaloby, vyjadrení plynie harmonické spolužitie členov domácnosti (žalobkyne, poručiteľa, žalovanej 1/), ktoré jednoznačne preukazujú aj rozhodnutia poručiteľa podporiť žalobkyňu v jej štúdiu v Spojenom kráľovstve, a to tak pri rozhodnutí ísť na štúdium, ako aj následnej finančnej podpore. Ak by poručiteľ nemal osobný záujem na rozvoji žalobkyne ako člena domácnosti, tak by ju v jej rozhodnutí študovať v zahraničí nepodporoval, a to ani finančne. Samotná podpora rozhodnutia žalobkyne ísť študovať do zahraničia zo strany poručiteľa preukazuje spoločnú starostlivosť o domácnosť, nakoľko toto je bytostná otázka pri ďalšom osobnom rozvoji žalobkyne. Ak poručiteľ mal na ňu taký vplyv, že ju ovplyvnil ísť študovať do zahraničia v prípade jej neistoty, tak uvedené samo o sebe predstavuje starostlivosť o domácnosť v blízkej súčinnosti a porozumení týchto osôb, ktoré sa rovnajú prakticky rodinnému vzťahu, hoc neboli príbuzní po biologickej stránke, resp. ani po právnej (osvojenie). Odvolací súd má ďalej za to, že žalobkyňa bola odkázaná na poručiteľa aj výživou. Pri definícii pojmu odkázanosti výživou podľa § 474 ods. 1 OZ, si tento netreba zamieňať s vyživovacou povinnosťou podľa zákona o rodine tak, ako to urobil súd prvej inštancie. Oba právne inštitúty sú rozdielne pojmom aj obsahom. Je prirodzené a nesporné, že poručiteľ nemôže mať zákonnú vyživovaciu povinnosť k osobe podľa § 474 ods. 1 OZ, nakoľko nie sú v takom právnom vzťahu, ktorý by takýto nárok odôvodňoval. A ak by tak bolo, žalobkyňa by dedila v inej dedičskej skupine. Odvolací súd poukazuje rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 6Cdo/63/2022 zo dňa 26.05.2022, v ktorom vyslovil právny názor, že: „Za osobu odkázanú výživou na poručiteľa sa podľa dovolacieho súdu považuje aj osoba, ktorá nemala vlastný zdroj príjmov na úhradu svojich osobných potrieb a zároveň nemala voči nikomu nárok na ich úhradu a poručiteľ jej dobrovoľne a bezplatne toto plnenie poskytoval. Medzi takéto osoby možno nepochybne zaradiť aj osoby zverené poručiteľovi do pestúnskej starostlivosti. Dovolací súd berie na zreteľ skutočnosť, že maloletá žalobkyňa poberala opakovaný príspevok dieťaťu zverenému do náhradnej osobnej starostlivosti a poručiteľka poberala na žalobkyňu prídavok na dieťa, z ktorých poručiteľka uhrádzala výdavky spojené s potrebami maloletej žalobkyne a taktiež mala k dispozícii aj výživné od rodičov maloletej žalobkyne. Zároveň sa však dovolací súd stotožnil s názorom odvolacieho súdu o tom, že tieto peňažné prostriedky nemohli/nemuseli stačiť na výživu žalobkyne a poručiteľka musela na jej výživu prispievať z vlastných peňažných prostriedkov. Nezanedbateľnou skutočnosťou je aj osobná starostlivosť poručiteľky o maloletú ako aj vytvorenie harmonického a bezpečného prostredia pre výchovu žalobkyne, čo vyplýva zo správy, ktorú vypracoval Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Prešov 5. decembra 2016, 22. mája 2017, 7. decembra 2017 (l.č. 38-40 súdneho spisu). Z tohto záveru možno jednoznačne vyvodiť, že poručiteľka na výživu žalobkyne prispievala, čo je z hľadiska posúdenia právnej otázky, či je maloletá žalobkyňa dedičkou po poručiteľke, rozhodujúce.“ Odvolací súd ďalej poukazuje aj na právne závery vyslovené v rozhodnutí sp.zn. 3Cz/74/78, podľa ktorých: „Osoba spolužijúca s poručiteľom v spoločnej domácnosti (v zmysle ustanovení § 474 ods. 1 a § 475 O. z.) musí svojou osobnou činnosťou finančne alebo akýmkoľvek iným spôsobom prispievať k udržiavaniu tejto domácnosti, pokiaľ jej v tom nebráni prechodné zdržovanie sa na inom mieste z vážnych dôvodov. Ak sa o spoločnú domácnosť nestarala, môže tu dediť zo zákona iba vtedy, ak bola na poručiteľa odkázaná výživou. Postačí, ak poručiteľ tejto osobe aj dobrovoľne poskytoval

úhradu na výživu bezplatne z dôvodu uvedenej odkázanosti výživou na poručiteľa. Odvolací súd sa s uvedenými právnymi názormi plne stotožňuje a aplikuje ich aj na prejednávajúcu vec. Je zrejmé, že žalobkyňa sice mala sirotsky dôchodok, výživné od matky, štipendium, pôžičky a príjmy z brigád, avšak tieto jednoznačne nepostačovali na úhradu jej výdavkov spojených s prípravou na budúce povolenie štúdiom, či už na strednej škole na území Slovenskej republiky, resp. následnom štúdiu v Spojenom kráľovstve. V konaní bolo preukázané, že potrebný rozdiel jej vykrýval pravidelnými platbami poručiteľ (do výšky 35% spoločných príjmov za tri mesiace), pričom tak konal dobrovoľne, a teda žalobkyňa bola výživou odkázaná na poručiteľa.

21. S ohľadom na všetky uvedené skutočnosti má odvolací súd posúdil odvolanie žalobkyne ako dôvodné, nakoľko má za to, že žalobkyňa splnila všetky zákonné podmienky uvedené v § 474 ods. 1 OZ, a preto rozhodol o zmene rozsudku súdu prvej inštancie tak, že žalobe žalobkyne vyhovel.

22. Odvolací súd k námietkam žalovaných 2/ a 3/ uvádza, že tieto boli založené na správnosti zamietajúcich dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie, s čím sa však odvolací súd s ohľadom na vyššie uvedené nestotožnil, nakoľko rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádzalo z nesprávneho posúdenia vecí, ako aj nesprávne zisteného skutkového stavu.

23. Podľa § 255 ods. 1 CSP, súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

24. O náhrade trov konania prvoinštančného a odvolacieho odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1 a 2 v spojení s ustanoveniami § 255 ods. 1 CSP tak, že žalobkyňu priznal náhradu dôvodne vynaložených trov prvoinštančného a odvolacieho konania voči neúspešným žalovaným 2/ a 3/. Voči žalovaným 1/ a 4/ žalobkyňu náhradu trov konania nepriznal, nakoľko si túto neuplatnila.

25. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Žiline jednomyseľne.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. (§ 419 CSP)

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n). (§ 421 ods. 1 a 2 CSP)

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie. (§ 422 ods. 1 a 2 CSP)

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné. (§ 423 CSP)

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde. (§ 427 ods. 1 a 2 CSP)

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania ustanovených v § 127 ods. 1 CSP (ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpísania) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh). (§ 428 CSP)

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa. (§ 429 CSP)

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania. (§ 430 CSP).